

Column

Onderdeel van het onderzoek van Masterproject The Space to Be, Eindhoven

Marcel Bruinshoofd/Maurice Borgignons

Adopteer een dakloze

De film “The Terminal” van Steven Spielberg is gebaseerd op een waar gebeurd verhaal uit de jaren negentig van een Iraniër die bij aankomst op een buitenlands vliegveld door omstandigheden het land niet in mag, maar hij mag ook niet meer terug. Hij moet noodgedwongen verblijven in de “statenloze” zone van de vertrekhal. Deze perfecte “non-place” (Marc Augé), wordt permanent geobserveerd door bewakingscamera’s die overal aanwezig zijn. Zo verblijft hij hier onder het oog van de radeloze luchthavenautoriteiten vervolgens een aantal jaren (!), vanwege zijn “unacceptable status”.

Thema’s die hier spelen zijn (sociale) veiligheid en de rol van de openbare ruimte in het hedendaagse informatietijdperk.

Het zesde nummer van *Open* is volledig aan deze thema’s gewijd, met de blik vanuit de kunst en architectuur. Met het centrum van een stad als Eindhoven en de daarbij behorende ‘stadse’ problemen in het achterhoofd kunnen we hiermee ons de vraag stellen hoe we tegenwoordig om moeten gaan met verschillende vormen van overlast door daklozen, zwervers, jongeren en (ander?!) straatvuil.

Allereerst: is het werkelijk zo dat de problematiek verergert, of komt dit door de toegenomen (selectieve) informatievoorziening? Een vraag die Harm Tilman met het citaat van socioloog W.H. Whyte ook stelt: “Fear proves itself.” Tilmans beschouwing van de openbare ruimte vanuit de filosofie van Peter Sloterdijks *Sferen*, laat zien dat daarmee “de reparatie van de narrowste intieme ruimte (“de beschermende leefwereld van paren”, MB) [hoog] op de agenda [komt] te staan. [...], dit [gaat] gepaard met een uitbreiding van de private sfeer.” Verder stelt hij dat de participatie van de bewoners onontbeerlijk is voor revitalisering van de binnensteden.

Hoe vergroot je deze participatie? Willem van Weelden beschrijft een recent project waarbij ‘probleemveroorzakende’ allochtone jongeren zelf de media aanwenden voor ‘de andere kant van het verhaal’. Hiermee is er een kans iedereen bewust te maken van het feit dat het om mensen gaat, die ook moeite hebben met het dagelijkse leven. Rechtsfilosoof Gijs van Oomen meent de tendens te ontdekken dat de gevraagde betrokkenheid van de burgers eigenlijk aan het verdwijnen is door *interpassiviteit*, dit is juist het teveel aan informatie of interactie. Daarom besteden we veiligheid uit aan de overheid (*outsourcing*) en daarmee ook onze subjectiviteit over wat veilig is en niet. Gevolg is dat, overal waar de veiligheid in de stad in het gedrang komt, er

camera’s geplaatst worden, in Eindhoven bijvoorbeeld bij de samenshoring van daklozen bij de Catherina kerk, als zou dat afdoende zijn voor preventie van overlast in een tijd dat er steeds minder geld is voor blauw op straat.

Gevolg is dat men maar er op moet vertrouwen dat er daadwerkelijk iemand achter het scherm met de camerabeelden zit.

De werking van surveillancecamera’s wordt door een project van Denis Beaubois, beschreven door Thomas Y. Levin, op een ludieke wijze onder de aandacht gebracht. Door een schijnbaar nutteloze poging tot interactie met de camera, wordt het kijken en bekeken worden aan de kaak gesteld en omgedraaid.

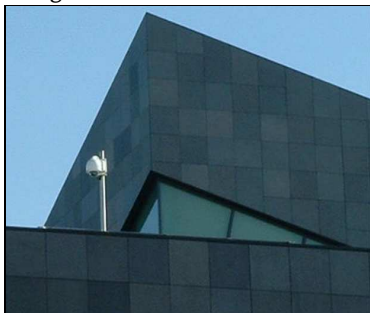
De onderliggende ontwikkeling van de uitbesteding van veiligheid aan de overheid en de tegelijkertijd voortrazende ontwikkeling in de informatietechnologie brengt

Jouke Kleerebezem ertoe te pleiten voor een herziening van de rol van de burger als consument van informatiestromen. Omdat de maatschappij van tegenwoordig een netwerkmaatschappij is, is het futiel te denken dat zolang er op bepaalde plaatsen maar camera's hangen, er overal een gevoel van veiligheid kan worden gewaarborgd.

(On)veiligheid is mobiel en dus dat moet onze waakzaamheid ook zijn. Instituties zijn hierbij niet nodig: met de komst van de mobiele telefoon met camera en directe internetverbinding heeft iedereen zijn veiligheid bij zich.

In 'The Terminal' raken de veiligheidsbeambten gefascineerd door de 'man zonder thuis'. Door de voortdurende bewaking van de camera's, kon een vreemdeling plotseling een vriend worden. Zouden we de informatie-technologie en de behoefte om zelf de surveillancecamera's te bedienen niet aan kunnen wenden om zelf weer te beslissen over wat veilig is of niet?

Literatuur: SKOR, *Open 6*
(On)veiligheid, Rotterdam, NAI
Publishers, Rotterdam, 2004.